

Ο ΤΑΒΑΝΟΣ

2

"Ω!... Πῶ... τ' είναι τοῦτο!..." Ἐνα πρᾶμα πετάχτη μέσ' ἀπ' τὴς φτέρες... τί είναι; πῶς περπατάει; ἔτσι σὸν ἀρκούδα μὲ τὰ τέσσερα... ρίχτηκε ἀπάνω τῆς... μπᾶ, εἶναι στρατιώτης... Νά, νά, τῆς ἄρπαξε τὰ χέρια, τῆνε γύρισε ἀνάποδα. "Ὁ τῆ δούτυγι τῆ Βάγκω!... Παλεύει... Μὰ κείνος ὦ πῶς εἶναι! δὲν ἔχει ἀνθρώπινη θωριά... μοιάζει... ὦ σφοδρά! Εἶναι... αὐτὸς εἶναι... Ὁ Τάβανος, ὁ Θεοδόσης, Τάβανος, μὲ τὸ σουδερὸ κεφάλι, ὁ «μακροχέρης», ὁ «λουκάνθρωπος»... Αὐτὸ εἶναι λοιπὸν τὸ τέρας!...

Σκοτίστηκε ὁ νοῦς μου ἡ σκηνὴ τῆς χανούμισας καὶ τῆς ἀλλήνης ὀλοζώντανες ἤρθανε στὴ φαντασία μου. Μιὰ κραυγὴ ποῦ θέλησα νὰ βγάλω κόπηκε στὸ λάρνηγα... "Ἐμεινα κει καρφωμένος ὅλο ὅλο ἀγωνία καὶ τρόμο...

... Νά, τὴν ἄρπαξε στὰ χέρια... τῆνε σήκωσε ψηλά σὸν πούπουλο... Τὴ δύναμη ὑπεράνθρωπη ἔχει λοιπὸν αὐτὸς;... Τῆνε ξάπλωσε ἀναίσθητη καταγῆς...

Κατέβηκ' ἀπ' τὸν πλάτανο ἀμέσως κ' ἔτρεξα κείθε. Εἶχα σημαδέψει καλὰ τὸ μέρος ποῦ γινόταν τὸ φριχτὸ κακοῦργημα, ὡς τρακόσα μέτρα μακρὰ καὶ λιγότερο ἴσως. Οἱ φτέρες στὰ νερά μ' ἀμποδοῦσαν; δὲν ἔδλεπα ποῦ πατοῦσα. "Ἐκαμα νὰ πηδῆξω μιὰ λιγαριά, χῶθηκα ὡς τὰ γόνατα μέσ' τῆ λάσπη... "Ὅταν ἔφτασα ἐπὶ τέλους στὸν τόπο τοῦ τραγικοῦ ἐγκλήματος, μόνο τῆ Βάγκω εἶδα σὲ ἄθλια κατάστασι, χαρότερ' ἀφ' ἑτι, εἶχα δεῖ τὴς ἄλλες δύο γυναῖκες...

Δὲν εἶχα νοῦ ὅμως, οὔτ' ἔνοιωσα εἰς τὸ μέσα μου ἔδραζε κάτι ἄλλο κείνη τῆ στιγμῆ. Μιὰ ἐρμὴ ἀκατανόητη, μιὰ φοιτιὰ σωστή. Τῆν ἄφισα στὰ χάλια τῆς, κ' ἔτρεξα στὸ φυλάκιο. Ἐνῶ ἔτρεχα συλλογιόμενον ὅλες τὴς λεπτομέρειες τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου βιασμοῦ. Μιὰ καταπληχτικὴ ἐνεργητικότητα κινούσε τῆ σκέψη μου. Θυμήθηκα πῶς δὲν ἀνακαλύφτηκε ὁ ἔνοχος τότες, γιὰτ' εἶχε πάει τὴν πρώτη φορὰ γιὰ κουραμάνη καὶ τῆ δεύτερη, γιὰ τὰ δικὰ μου ψῶνα στὴ Νιγγρίτα. Διάλεγε ὁ ἀπαίσιος τὴς στιγμῆς, τὴς εὐκαιρίας γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει τὴς ἐπιθυμίες του, νὰ κάνει τοὺς σατυρισμοὺς του. "Α! μὰ τώρα δὲ θὰ μοῦ ξεφύγει ὁ ἄτιμος... τὸν κρατῶ...

"Ἐφτασα στὸ φυλάκιο, τρέμοντας ἀπὸ θυμὸ, ἀπὸ λύσσα. Φώναξα: Τάβανος! Τάβανος!... Θεοδόσιος Τάβανος!... καὶ χτυποῦσα τοὺς ἀντρες κλωτσῶς νὰ σηκωθοῦν... Ποῦ εἶναι ὁ Τάβανος; ρωτοῦσα, μὲ βραχνὴ φωνή.

Οἱ πρώτοι πρὶν ξυπνήσανε λαχταρισμένοι ἀπὸ τὸ θυμὸ καὶ τὴς φωνῆς μου, δὲν ξέρανε τί νὰ ὑποθέσουν.

— Τὴ τρέχει; κύρ λοχία. τί τρέχει; ἄρχισε τὸ ντουφέκι;— μὲ ρωτοῦσαν. "Ἐγὼ γύριζ' ἀπὸ τσαντήρι σὲ

τσαντήρι ξυπνώντας μὲ κλωτσῶς ὄσους κοιμόντουσαν καὶ ψάχνοντας γιὰ τὸ Θεοδόσι,...

— "Ἐδῶ εἶναι κύρ λοχία... κοιμάται! μοῦ λέει ἕνας.

Τραβάω μιὰ τ' ἀντίσκηνο καὶ χαλάω τὸ τσαντήρι. Ἀπο κάτω δυὸ-τρεις στρατιῶτες κοιμόντουσαν ἀκόμα, κ' ὁ Τάβανος κοιμότανε ροχαλιζοντας, προύμιτα πεσμένος. Μόλις τὸν εἶδα ἔγινα ἐξωφρενῶν: — Σήκω ἀπάνου... κακοῦργε, ἄτιμε... τέρας... ὑποκριτῆ! Καὶ τὸν χτυποῦσα κλωτσῶς δυνατὰ στὰ πόδια! εἴμωνα λυσσασιμένος, ἔθγαζ' ἀφρούς... Αὐτὸς γρούλισε κάτω κ' ἀνασηκώθη καὶ μὲ κύτταξε περιέργη.

— Ποῦ εἶσουνα... λέγε... Πές μου γλήγορα.

"Ἐδῶ κύρ λοχία... κοιμάμαι...

Ψέματα λές, κακοῦργε... τέρας!... Θὰ σὲ πνίξω, μίλειε μου τὴν ἀλήθεια... Κ' ἔσκυφα νὰ τὸν πιάσω ἀπὸ τὸ λαϊμό.

Αὐτὸς ἀτάραχος, οὔτε κουνήθη! μὲ κύτταξε μόνο μὲ τῆ λοξὴ θολή ματιά του, μέσ' ἀπ' τὰ κόκκινα ματωσίνορα καὶ τὸ χεῖλι του πήρε πάλι τὸν αἰώνιο μορφασμό... Χασμουριώτου!...

Τὸνέ τράνταζα μὲ τὰ δάχτυλά μου γύρω στὸ λαϊμό του ἔνοιωθα ἐρμὴ ἀκαταμάχητη, νὰ τονέ σφίξω... "Ἐσφιγγα, ἔσφιγγα, μ' ἔλα μου τὰ δυνατὰ... μὰ τοῦ κάκου ἔσφιγγα σίθερο, πέτρα... "Ὅσο καταλαδαίνα πῶς δὲν μποροῦσα νὰ τονέ κάμω νὰ πονέσει, νὰ φοσῆθει κἄν... τόσο θέριεθα... Παράλυσαν τὰ χέρια μου... Μιὰ κατὰπτωσι, τρομερή, μ' ἔπιασε ἀπὸτομα καὶ μιὰ ζαλάδα μὲ νάρκωνε. Δὲν εἶχα τῆ δύναμη νὰ ραστῶξω τῆς ματιᾶς του τῆ φλόγα. Τὴ ματιά εἶταν αὐτή! "Ὅλο το κοπράδι τοῦ ματιοῦ γυάλισε ἡ κόρη, ποῦ εἶτανε θολὸ πάντα, ὅσο πῆγαινε ἀλλάζε σχήμα, ἔγινε στενή, μακρὰ, περιορίστηκε σὲ μιὰ φλογερὴ γαλαξοπράσινη γραμμὴ μὲ ἀφάνταστι, λάμπη, σὸν ἀτσάλι δίκοπο, ποῦ μπαίνει ἴσα στὴν καρδιά. Μὲ κύτταξε μέσ, κατὰμεσα στὰ μάτια, ὥσπου μὴν ἀντέχοντας νὰ τονέ βλέπω πιά, κατέβασα τὸ βλέμμα καὶ τράβηξα τὰ χέρια...

— Μὴν κάνεις ἔτσι κύρ λοχία... ἐδῶ εἶτανε ὁ Τάβανος, ἐδῶ καὶ μιὰμισή ὄρα τώρα... Μοῦ λέει ὁ Κορώνης ὁ δεκανέας...

Βέβαια, κύρ λοχία, ἐδῶ μαζὺ κοιμόμασταν οὔτε κούνησε βῆμα... Τὴ τρέχει! Ἰσὺ ἴσαι κίτινος φλουρί... Ὅθ πάθει; κύρ λοχία... Πρόστεσε ὁ Γουριώτης.

"Ἐμένα σύγχρυσ μ' εἶχε πιάσει. Ἐτρεμα ὄλας, μὰ ὄχι ἀπὸ θυμὸ. Ἐξερρα πῶς κ' ὁ δεκανέας καὶ ὁ Γουριώτης δὲν εἶχανε δίκιο, δὲν τὸν εἶδανε καὶ τὰ λέγανε γιὰ νὰ μὲ καλλισυχάσουν, ἐπειδὴ βλέπανε τὴν κατάστασὴ μου. Τῶξερα, μὰ δὲν ἔφερα, δὲν εἶχα τῆ δύναμη, νὰ φέρω ἀντίρρησι! οὔτε μιλοῦσα. Ἐὐχαριστιόμενον νὰ γελάσω καὶ τὸν ἑαυτὸ μου τὸν ἴδιο, πῶς δὲν εἶταν ὁ Τάβανος, ὁ στρατιώτης τῆς δημορίας μου, ποῦ μαζὺ του μίλησα τόσες φορές κ' ἔφαγα κ' ὄλας μαζὺ του, δὲν εἶτανε αὐτὸς τὸ ἀφύσικο τέρας! Μὰ δὲν μπορούσα νὰ τὸ παραδεχθῶ.

Πάλι ἔμωζ ἡ ἰδέα πῶς τόσο ἀνίκανος ἐστάθηκα νὰν

τονέ δαμάσω, ένα στρατιώτη. μου ξεφτέλιζε τὸν ἐγωϊσμό κ' ἕνα κύμα θυμοῦ, ἀγανάκτησης μ' ἐπιλεγε. "Α-ξίφνα μιά ἰδέα μου γεννήθη στὸ μυαλό καὶ μου κόλλησε, ἀπ' αὐτὴ τὴ προσβολὴ τοῦ ἐγωισμοῦ μου φυσικά. Σκέφτομαι: γὰρ νὰ φανῶ ἔτσι ἀνίμφορος, ἀδύνατος ἐγὼ, ὠρισμένως δὲν εἶχα νὰ κάνω μὲ κάτι κοινὸ μὲ φυσικὸ πρᾶμα!... Τὸνὲ κῦτταζα λοξά: τὸ σουβλερὸ κεφάλι μὲ τὰ μυτερά του αὐτιά, ἡ πλαστοικωτὴ μύτη χωρισμένη στὰ δυὸ σὰν μπουλντώκ... Ἄναστατώθηκα πάλε. Σηκώνουμαι καὶ φέρνοντας τὰ χέρια μου σφιγμένα σὲ γροθιές, μπροστὰ στὰ μοιτρά του, τοῦ φώναξα δυνατὰ τὴ σκέψη ποῦ μου γεννήθη: — «Μὰ τ' εἶσαι λοιπὸν ἐσύ;! Τ' εἶσαι ρὲ Τάβαν; Πές μου!»

— Χμ!... ἄνθρωπος... εἶμι!... γρύλλισε αὐτὸς καὶ χασμουρήθηκε...

"Ἄνθρωπος!... Μὰ εἶτανε λοιπὸν ἄνθρωπος;...

"Ὅλο αὐτὸ τὸ φριχτὸ ἐρώτημα μὲ βρεκάνιζε ἕλη τὴν ἡμέρα. Εἶχα τραβήχτει κειδὰ στὸ γεφυράκι, ποῦ φύσσε ὀρσοτέρω τ' ἀγέρι τοῦ ποταμοῦ γιὰ τὴν αἰστανόμου φουερὴ ἔξιψη. Μ' ἕλη τὴ ὀρσοιά, τὰ νευρά μου δὲν εἶχανε συγάσει: ἐνοιωθα καὶ μιά ταραχή.

Τὴ νύχτα ὕπνος δὲ μου κόλλησε: ἡ ἔξιψη μεῦθινη πυρετός καὶ τὰ ξημερώματα ἔφτασε σαράντα κ' ἔξι.

Τὴν ἄλλη μέρα πήγα στὴ Νιγρίτα στὸ νοσοκομεῖο κ' εἶμεινα δώδεκα μέρες στὰ ρυῖχα μὲ πυρετὸ κακοήθη, ὅπως μου εἶπανε οἱ γιατροὶ γλύτωτα, λέει, παρατρέιχα, γιὰτ' εἶχα γερὸν ὀργανισμό κ' εἶμουν δυναμωμένος... Εἰρωνεύα! Τὶ γερὸς: τι δυνατός εἶμουν, τῶ-ξερὰ γὼ ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα...

Μου δώσανε ἄδεια ἕνα μήνα.

"Ὅταν τέλειωσε ἡ ἄδεια μου καὶ γύρισα πάλε στὸ Σῶμα, εἶχε κηρυχθεῖ ὁ Βουργαρικὸς πόλεμος: βρήκα τὸ σὺνταγμα μου στὸ Ντεμίρ-Ἰσσάρ. Εἶχα νὰ τοῦς δῶ πτότερο ἀπὸ μήνα ὁ λοχαγὸς εἶχε λαβῶθι στὸ Λαχανά, ὁ ἐπιλοχίας τὸ ἴδιο ὁ συνταγματάρχης μας—Θεὸς σωθῆς τον—εἶχε μείνει στὸν τοπο, τὴ στιγμὴ τῆς ἐφοδου. Ἀπὸ τὴ διμοιρία μου λείπανε οἱ μισοί. "Ἐνα μεγάλο αἰσθημα πόνου καὶ λύπης μὲ κυριεφε ἔταν εἶνα τέτοιο ρήμαγμα. Ὁ Γευριώτης εἶχε σκοτωθεῖ κι' αὐτός, ὁ Κιπρέλης λαβῶθηκε ξέσκουρα στὸ κεφαλί καὶ πόσοι ἀκόμα...

— Ἄλλος, ἄλλος; ρώτητα τὸ δεκανέα Κορώνη, ποῦ μου ερε ποὶοί λείπουν, χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ κρύψω μιά συγκαληση ὅλο ἀγωνία.

— Κι' ὁ αὐθιένος ὁ Ἀλεξίου, κὺρ λοχία, πάει κι' αὐτός, μὲ τέσσερις πληγές...

— Ἄλλος, Κορώνη, ποιάς; γιὰ θυμήτου...

— Ἄ! ὁ Σταματίου... πολὺ σ' ὀδρά στὸ στή-θι... Ἄ! κι' ὁ Θεοδοῦτης... βέβαια, ὁ φίλος σου ὁ Τάβανος... μωρὲ τονε ξέχιστα...

— Στὸν τοπο, στὸν τοπο; ρώτητα δυὸ φορές.

— Ναι... στὸν τοπο, ρρὲ οὔτε κίχ, δὲ ἔσχαλε...

Πῶς τῆλουσα καὶ ὄγγκα ἀπὸ μέσα μου. Πρώτη φορά πὺ φρηρετιόμουμ γιὰτὶ πέθανε ἄνθρωπος... μὰ εἶτανε ἄνθρωπος;... Αὐτός ἔτσι ἔλεγε.

Ντρεπόμουμ γιὰ τὴ κακούργει, χαρὰ πῶνσιωθα, ἔμως δὲν μποροῦσα νὰ κρατηθῶ...

Πέρασε πολὺς καιρὸς ὕστερα: τέλειωσε ὁ πόλεμος, ἔγινε εἰρήνη, ἀπολυθήκαμε, ἤρθαμε σπῖτια μας, ἀλλὰ ἐγὼ ποτὲ δὲν ἐξέχασα τὸν Τάβαν, μὰ ποτές...

Κι' ἄμα βλέπω γυναίκα νὰ λογαίει τὸ κορμί της ἢ νὰ σκύφτει, θαρρῶ πῶς καὶ θὰ ριχτῇ ἀπάνω της νὰ τὴν ἀπιστομήσει... θαρρῶ πῶς ὁ Τάβανος κάπου κρυμμένος, θὰ ξεπεταχτει... γιὰτὶ—νὰ μοιλήσω τὴν ἀλήθεια δὲν εἶμαι βέβαιος ὅτι σκοτώθη, ὅτι ἔλειψε. Σκιαζομαι νὰ μὴ γέλασε καὶ τὸ λόχο καὶ τοῦς νοσοκομοῦς, ὅπως μὰς ἐγέλασε τόσες φορές καὶ νὰ μὴν ἔχει λείψει ἀπ' τὴ ζωὴ... Θαρρῶ—καὶ πέστε με τρελλό, ὑποχόντριο: πῶς βλέπω κάποτες μέσα στὸν κόσμο, πότε τὸ σουβλερὸ κεφάλι, πότε τὰ μυτερά του αὐτιά ἢ τὴ μύτη του χωρισμένη στὰ δυὸ... καὶ πλήθος φορές ἄρπαξα τὴ ματιὰ του, τὴν ἀξέχαστη, κείνη ματιὰ καρφωμένη, μὲ μιά ἔκφραση πῶθου λυσσάρικου στίς γυναίκες ποῦ διαβαίνουν... Εἶδα καὶ μιά βραδυά, ἀπ' τὸ κόκκινο σαρκωμένο χεῖλι του, ποῦ λιανό-τρεμε, νὰ πέφτει μιά κλωστη, σὰ σαλιό... μ' ἀκόμα ὡς τὰ τῶρα δὲν εἶδα κείνο του τὸ χασμουρητό... Ἄμα τὸ δει κανεὶς σας ποτέ, νὰ ξέρετε πῶς ὁ Τάβανος σίγουρα μὰς περιπαίξε καὶ δὲν ἔχει λείψει ἀπ' τὴ ζωὴ...

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΓΦΑΣ

— Γιὰ τὸν Ξενοπούλο ἐπώθησε πῶς μὴ καὶ δραματοῦ γησε τὸν ἱερικὴ Γιανιοπούλο (βλέπε Ἔλλην. ὁ νεός) ὑπάρχει ἴφρος, παίρνοντας τὸν κατηφορὸ ὄμιερ' ἀπὸ ἡν ἐ ἰτυχία του αὐτὴ, νὰ μὰς κάνει ὄλους θεοῖμα, καὶ πρέπει νὰ λάβουμε τὰ μέτρα μας γιὰ νὰ γλυτωσομε ἀπὸ τὴ δραματομηνία του.

— Ὁ κ' Ἰωσή Ρομφτόπουλος πα. αζαλεὶ ἡ διορθωθεὶ ὁ τελευταῖος στίχος του τραγουδιου σου: «Ἡ ἀγαπή μου» (ἐλ. 221): «Ἦ ἄλλοις τρελλο» ἀντὶ «Γιὰ τοὺς πολ-λοῦς τρελλό...» ποῦ ἰαωθη ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Γ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ & ΣΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡΙΘ. 42

Πι-υλοῦται μ' ἐλαττωμένε τ' ἔμνε τὰκόουθα βιβλία τοῦ κ. Σ. Σάβη:

1) Μεγαλὴ αἴθα, ποιήματα (ἀντὶ Δρ. 3 Δρ. 1.— 2) Κάλδεια Μέε: ἀ ποιήμα α (ἀντὶ Δρ. 5) Δρ. 1.— 3) Ἄγια Βορδαρη Δρ. μα 4 υπε (ἀντὶ Δρ. 3 Δρ. 1.— 4) Νε-κτα τῆς Πρωτομαγιάς, Δραμα 3 ἔρ ἀντὶ (ἔρ. α.) Δρ. 1.— 5) Ἀπεθανός, Ποιήματα (ἀντὶ Δρ. 4) Δρ. 1.— 6) Θεάρο καὶ Παῖζα μονοαροτο Δράμα καὶ Λυγίμα ἀντὶ (Δρ. 3 Δρ. 1.— 7) Ἐρόπια ὁδὸν Ἑλευσίνια Δραμα α (ἀντὶ Δρ. 3) Δρ. 1.— 8) Ἰουγγονοσται Δραμα α καὶ ποιήμα καὶ ἀπόλογο (ἀντὶ Δρ. 3) Δρ. 1.— 9) Ἰππο-δου Ἔργα καὶ ἑρέροι με σὺρ σμ Δρ. 1.— 10) Ὁ Γε-ρος τῶν Ἐρῶν Ἰννεοδραμα σέσκα κ' με ἡ με ἀπόλογο Δρ. 4.— Ἀκρίτας Περ ὀδοιον τοῦ. 1—4 1904—1906 ἀντὶ Δρ. 48, σμ. 8.